

Gelir vergisi beyanı için son birkaç günün içindeyiz. Son dönemde bu köşeden, beyana tabi gelir unsurları ile ilgili küçük şifreler verdik. Bu şifreleri verirken Gelir Vergisi Kanunu'nun 89. maddesini hep hatırlattık. Çünkü bu madde "indirimler"i düzenliyor. Hangi avantajlara sahip olduğumuzu bilmek için bu konuyu ayrıntılı incelemek gerekiyor.

Vergi kanunları, mükelleflerin yaptığı bazı harcamaları, kazanç tespiti sırasında gider olarak kabul etmiyor. Ancak sosyal, insani, kültürel ve bilimsel amaçlarla yapılan harcamalardan bazılarının teşvik amacıyla beyanname üzerinde "indirim" olarak gösterilmesine müsaade ediyor. İşte bu müsaadeyi Gelir Vergisi Kanunu'nun (GVK) 89. maddesi düzenliyor.

GVK'nin 89. maddesinde düzenlenen indirimlerden faydalanılabilmesi, beyanname "kâr" gösterilmesine bağlanmış. Başka bir ifadeyle, "zarar" beyan eden mükellefler bu indirimlerden faydalanamıyorlar.

Şahıs Sigorta Primleri ve BES Katkı Payları İndirimi

Öncelikle Bireysel Emeklilik Sistemi'ne (BES) ödenen katkı payları için beyan edilen gelirin, yani beyannamedeki "kâr" rakamının yüzde 10'unu, şahıs sigorta primleri için beyan edilen gelirin yüzde 5'ini ve asgari ücretin yıllık tutarının yani 2011 yılı için 9 bin 801 liranın aşılması gerekiyor. Buna göre; mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları beyanname indirimi konusu yapılabilir.

Bağ-Kur Primlerinin İndirimi

1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamındaki kişilerin hak ve yükümlülükleri 5510 sayılı kanunun 4/b maddesinde düzenlenir.

Anılan kanunun 88. maddesi

Gelir Vergisinde 'İndirim' Zamanı!

sinde SGK'ye ödenen primlerin gider olarak dikkate alınabileceği hükme bağlanır. Ancak özellikle ortaklık şeklindeki işletmelerde gider kaydı sorunu yaratabilmektedir. Bu nedenle beyanname indirimi yöntemi kullanılır. Bu indirimde, yüzde 5 veya yüzde 10'luk sınır yoktur. Kâr tutarı kadar Bağ-Kur indirimi yapılabilir. Bu kapsama 3 maddede şunlar girer:

Şahıs şirketlerinin ortakları dahil, ticari ve ziraat kazanç sahipleri.

Hasılatlarından emekli aidatı veya sosyal sigorta primi indirmemiş olmaları şartıyla Bağ-Kur kapsamındaki serbest meslek erbabı.

Adi komandit şirketlerin komanditer ortakları, limitet şirket ortakları ve anonim şirketlerin kurucu ortakları ile yönetim kurulu üyesi olan ortaklara ödenen primleri.

Toplu olarak yapılan Bağ-Kur primi ödemeleri, hangi yıla ait olduğuna bakılmaksızın gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olduğunun tevsiki kaydıyla yıllık gelir vergisi beyanname bildirilecek olan matrahtan indirilebilir.

Gayrimenkul kira geliri ve ücret gelirleri için vereceğiniz yıllık beyanname, ödediğiniz Bağ-Kur primlerinizi indirim konusu yapmanız ise mümkün değildir.

Eğitim ve Sağlık Harcamaları İndirimi

Mükellefin, kendisi, eşi ve küçük çocukları için yapmış olduğu özel sağlık ve özel eğitim harcamaları da beyanname indirimi olarak gösterilebiliyor. "Eğitim ve sağlık harcamasının beyan edilen gelirin yüzde 10'unu aşmaması", "Harcamaların Türkiye'de yapılması", "Gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzelkişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi" ise indirimin ön şartları.

Bu kapsamda örneğin, mükellefin eşinin doğum yapması nedeniyle yapılan sağlık harcamaları, yıllık gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden indirilebiliyor. Yapılan harcamalar üzerinden hesaplanan KDV, vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan KDV'den ise indirilemiyor. Bu nedenle, harcama toplamının KDV dahil bedel olarak kabul edilmesi gerekiyor.

Yine benzer şekilde, çocuğunuzun okulu için servis şirketine ödenen paralar ile okul yemek paraları bu kapsamda değerlendiriliyor. İstisnası ise vakıf üniversiteleridir ve kapsam dışıdır.

Değerli okurlarım, GVK'nin 89. maddesinin sağladığı "indirim" imkânı bunlarla sınırlı değil. Pek çok bağış, yardım ve araştırma-geliştirme harcamaları da beyanname indirimi olarak gösterilebiliyor. İlgili maddeyi inceleyenler kendilerine uygun bir indirim kalemini mutlaka bulacaklardır.

EMEKLİLİK İÇİN YAŞ VE ÇALIŞMA SÜRESİ TERCİHİ

Ekim 1993 yılında işe başladım, devlet memuru hemşireyim. İşe başlarken mevcut yasalara göre 20 yıl üzerinden emekli olabiliyordum. Yeni yasayla yaşı tamamlamam öngörülüyor. Bunu beklemeden emekli olma hakkım var mı? Eda Evrim Mert

20 yılını doldurup emeklilik yaşını bekleyinceye kadar çalışmamak mümkündür. Gününüz geldiğinde emekli olup, ikramiye alırsınız.

SORU - CEVAP

Sorularınız için mali-cozum@ismmmo.org.tr adresine mail atabilirsiniz. Tüm sorular e-posta ile tek tek cevaplanacaktır.

İş Kazasında İşverenin Sorumluluğu

Her gün en azından 3-4 işçinin canına mal olan iş kazaları Türkiye'nin büyük yarası. En son Esenyurt'taki yangında olduğu gibi çoğunda büyük ihmal var. Bu anlamda işverenin sorumluluğu ise büyük. Ve işverenin kaza sonrası yapması gereken bildirimler konusu oldukça önemli.

Buna göre 4/(A); yani SSK kapsamındaki sigortalıların iş kazası geçirmesi halinde işverenin kazanın olduğu yerdeki yetkili kolluk kuvvetlerine derhal, SGK'ye ise üç işgünü içinde durumu bildirmesi gerekiyor. 14 Mart tarihinden itibaren işverenler bu kazaları ve meslek hastalığı bildirimlerini SGK'nin internet sitesinden yapabiliyorlar.

İş kazası olup da bildirim yapılmazsa, bildirim tarihine kadar sigortalya ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği kurumca işverenden tahsil ediliyor.

Ayrıca, 4857 sayılı İş Kanunu gereğince işverenler, işyerlerinde meydana gelen iş kazasını ve tespit edilecek meslek hastalığını en geç iki işgünü içinde yazı ile işyerinin tescilli bulunduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı devredilen bölge müdürlüğüne de bildirmek zorunda.

İş kazası ya da meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse "ödemeler" ayrı bir hukuk oluşturuyor.

SGK'den sigortalya veya hak sahiplerine 5510 sayılı kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, SGK tarafından işverene ödettiriliyor. Burada işverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınıyor.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatına uymayan işveren veya sorumlular ise Türk Ceza Kanunu'nun 455-459'uncu maddeleri uyarınca cezalandırılabilirler. İş kazası sonucunda işçini ölümü halinde vârislerin ceza davasından ayrı olarak; iş mahkemesi nezdinde maddi ve manevi tazminat davası açma hakları da var.